

Staldzenes Stāvkrasts

Foto autors Ventspils Tūrisma informācijas centra foto arhīvs

Uz ziemeļiem no Ventspils, Kolkas virzienā atrodas Staldzene – sens zvejnieku ciemats, kur saglabājušās atsevišķas 19. gs. zvejnieku sēta s.Šeit vēl joprojām zvejnieki iet jūrā un rāmos vakaros nereti smaržo pēc cieti kūpinātām butēm.

Staldzene ir pilsētnieku un viesu iecienīta pastaigu vieta un peldvieta ar iespaidīgu jūras stāvkrastu. **Staldzenes stāvkrasts ir visaugstākais krasts Latvijā.**

Stāvkrasts ir 4–8 m augsts tipisks abrāzijas krasts, kurā apmēram 400 m garumā atsedzas dažādās Baltijas jūras stadijās veidojušies nogulumi. Jūras erozīvās darbības rezultātā stāvkrasts tiek noskalots. Izmantojot jūras piekrastes monitoringa datus, ir aprēķināts, ka katru gadu abrāzijas krasts atkāpjas vidēji par 1 m, kā rezultātā dabas pieminekļa platība samazinās un šobrīd ir apmēram 6 ha. Tādējādi šī atseguma pastāvēšanas laiks ir ierobežots, vēsta informatīvais avots Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas Ventspilī. Ar laiku krasts ir zaudējis arī savu augstumu – aptuveni pirms 50 gadiem stāvkrasts sasniedza pat 12 metrus. Stāvkrasta noskalošanu ietekmē vairāki faktori, tostarp arī klimatiskie – vēja ātrums un virziens, gaisa temperatūra, jūras līmeņa augstums, straumes, viļņi, ledus veidošanās u.c. Ievērojama ietekme joprojām ir Ventspils ostas moliem un dziļajam kuģu ceļu kanālam, kas pilnībā pārtrauc dabisko sanešu pārvietošanos garām ostai uz ziemeļiem.

Staldzenes stāvkrastā atrodas gan Eiropas, gan Latvijas nozīmes aizsargājami biotopi: mežainas jūrmalas kāpas, boreālie meži, kaļķainas smiltāju pļavas, ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas. Dabas pieminekļa teritorijā sastopamas 8 īpaši aizsargājamas augu sugas. Daži augi sastopami tikai Ventspils un Papes apkārtnē.

“Staldzenes stāvkrasti” atrodas Ventspils novada un Ventspils pilsētas teritorijā, ietverot deviņus km garu jūras krasta posmu gar Staldzeni līdz Liepenei. To augstums sasniedz 4–18 m virs jūras līmeņa. Stāvkrastu posms ir krāšņs, ainavisks un tajā atsedzas ļoti daudzveidīgi nogulumi. Garākā posmā zem krasta kāpu smilts slāņiem ir redzams leduslaikmetā nogulsēts zilganpelēks akmeņains smilšmāls (morēna), kā arī ledusezera sarkanbrūnie māli.

Staldzenes stāvkrasti ir atzīti par Latvijas 2021. gada ģeovietu. Izglītojošā pasākumā par godu “Staldzenes stāvkrastiem” – Latvijas 2021. gada ģeovietai atklāti informatīvie stendi, viens uzstādīts arī Liepenē. Ģeovietas informatīvos stendus atklāja “Dabas aizsardzības pārvaldes” un biedrības “Ziemeļvidzemes Ģeoparks” eksperts Dainis Ozols. Gada ģeovietas nosaukums tiek piešķirts ar mērķi pievērst sabiedrības uzmanību Latvijas īpašajiem ģeoloģiskajiem veidojumiem, sniegt informāciju plašākai sabiedrībai, rosināt vietas apzināšanu, izpēti un labiekārtošanu. Ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis Ventspils pilsētas teritorijā izveidots 2001. gadā 8,6 ha platībā, lai aizsargātu un saglabātu unikālus Kurzemes apledojuuma morēnas atsegumus, Latvijas apledojuuma beigu fāzes māla un citu Baltijas baseina vēsturisko stadiju nogulumus.

2001. gadā pēc vētras Staldzenes stāvkrastā atklājās bronzas laikmeta (7. gs. p.m.ē.) rotaslietas un senlietas, lielākais šāda veida depozīts Baltijā, kas šobrīd apskatāms Livonijas ordeņa pils muzejā.

📍 Bangu iela 61

